

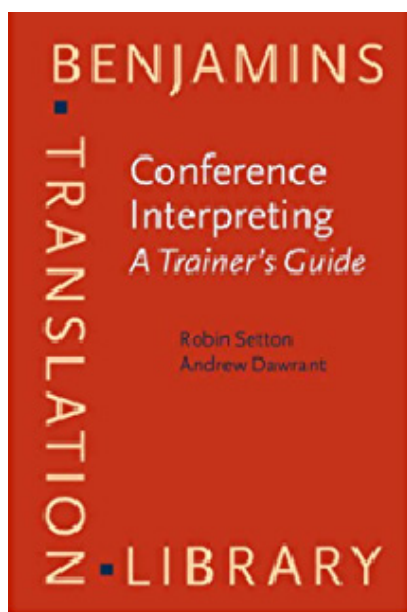
Robin Setton, Andrew Dawrant (eds)

Conference Interpreting. A Trainer's Guide

(Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins. 2016. 629 pp,
ISBN 978 90 272 5863 2)

Van Waarden Franciska

E-mail: franciska1998@gmail.com

A Benjamins Translation Library könyvsorozatnak kötetei széleskörűen lefedik a fordítás kutatásának és oktatásának legkülönbözőbb részterületeit. A könyvsorozat annak köszönheti népszerűségét, hogy tanácsadói testülete a fordítástudomány legkiválóbb képviselőiből áll.

Az 1994-ben induló könyvsorozat 121. kötete a 2016-ban megjelent *Conference Interpreting. A Trainer's Guide* sok évtized tolmácsoláskutatási és oktatási módszertani tapasztalatait foglalja össze. Szorosan kapcsolódik az ugyanabban az évben megjelent *Conference Interpreting. A Complete Course* című kötethez, amely elsősorban a konferenciatolmács-hallgatókhoz szól. (A két mű az összesített 120–121. kötet számmal is megjelent: *Conference Interpreting – A Complete Course and Trainer's Guide*.)

A szerzők, Robin Setton és Andrew Dawrant nyolc év kutatói munkáját ötvözik több évtizednyi tapasztalatukkal a konferenciatolmácsolásban és a tolmácsolás oktatásban. A könyv egyik szerzője a brit-francia származású tolmács, nyelvészprofesszor Robin Setton, aki 1983 óta az AIIC tagja. Európai és ázsiai viszonylatban egyaránt tapasztalt tolmácsoktató, fő kutatási területe a tolmácsolás kognitív, nyelvi és kulturális aspektusai. Andrew Dawrant szintén az AIIC kanadai származású tagja, számos diplomáciai csúcstalálkozón és bilaterális tárgyaláson vett részt konferenciatolmácsként, valamint hosszú évekig volt a Shanghai Nemzetközi Tanulmányok Egyeteme konferenciatolmács-képzésének vezetője.

Hivatkozás: Van Waarden F. 2023. Setton, R. Dawrant, A. (eds). Conference Interpreting. A Trainer's Guide. *Fordítástudomány* 25. évf. 1. szám. 122–124.

DOI: <https://doi.org/10.35924/fordtud.25.1.10>

A kötet egészére jellemző az elmélet és a gyakorlat szoros összefonódása. A szerzők a tolmácsolástudomány elméleti megállapításait gyakorlatban előforduló, tolmácsolástechnika-órákon felmerülő példákkal és azok megoldási javaslataival mutatják be. A szerzők többek közt a tolmácsképzés felépítésére, a jegyzetléstechnika elsajátítására, de a gyakorlóbeszédok graduálására vonatkozóan is konkrét idővonalakat dolgoztak ki, amelyek heti bontással segítik a tolmácsoktatókat az elmélet gyakorlati alkalmazásában. Címével némileg ellentétben a könyv nem csupán a szimultán tolmácsolás tanításáról szól, hanem a konszekutív tolmácsolás oktatása során fellépő problémaköröket is tárgyalja.

A mű stílusa közérthető, mégsem kérdőjelezi meg az olvasó a mű tudományoságát: a szerzők célja ugyanis, hogy a könyv a nem angol anyanyelvű olvasóknak is szóljon, és több kultúrkörben alkalmazható eszközöket adjon a tolmácsoktatók kezébe, gyakran kiemelve az európai és ázsiai nyelvi közvetítői piac és a kulturális beágyazottság közti eltéréseket.

A könyv elején a táblázatok és ábrák oldalszámát tartalmazó függelék, valamint a gyakran használt rövidítések (pl. SI – szimultán tolmácsolás, WM – munkamemória) magyarázata segíti az olvasó tájékozódását.

Az előszóban a szerzők kiemelik, hogy bár a könyv kidolgozottságát, módszertani ajánlásait és elméleti megalapozottságát tekintve preskriptívnek hathat, az oktatóknak kiemelt feladata a mindenkori hallgatók igényeit szem előtt tartani. Mindvégig amellet érvelnek, hogy ne a nyelvi fejlesztés legyen a tolmácsórák súlypontja; a hallgatóknak elsősorban önállóan kellene saját nyelvtudásukat bővíteni.

A könyv tizenöt fejezetben tárgyalja a konferenciatolmácsolás oktatásának fontosabb témaköreit, gondolatban követve a képzés elvégzésének, megtervezésének időrendi sorrendjét. Elsőként a főbb pedagógiai alapelveket definiálják, majd fokozatosan rátérnek az oktatók és hallgatók szükséges előképzettségére, amely a konferenciatolmács-képzés színvonalának fenntartásához elengedhetetlen. Kiemelik, hogy az egyes csoportok létszáma maximálisan 8–10, ideális esetben 3–6 fő lehetne.

A harmadik fejezetben a tolmácsolás tanítható elemeit és a tanterv strukturálásának módjait mutatják be, kitérve a tolmácsolást leíró modellekre. Hangsúlyozzák, hogy a konszekutív tolmácsolás és a blattolás gyakorlásának kell megelőznie a szimultán tolmácsolás elsajátítását, valamint, hogy a konferenciatolmács-képzés felénél érdemes a hallgatókat próbavizsgáztatni, amelynek értékelési szempontjaihoz kézzelfogható támpontokat nyújtanak.

A negyedik fejezetben az ajánlott felvételi követelményekről ejtenek említést, míg az ötödik fejezetben a tolmácsoktatás kezdeti fázisaiban alkalmazható, fejlesztő gyakorlatok (pl. Cloze-teszt) és a deverbilizáció fontosságát emelik ki. A hatodik fejezetben a hosszú szakaszos konszekutív tolmácsolás és az ahhoz használt jegyzetelés elméleti (pl. kapacitásmodell) és gyakorlati alapjait mutatja be, több szakaszra osztva a jegyzeteléses technikai alapok rögzülését és fokozatos alkalmazását. A hetedik fejezet a nyelvfelkészítés és a B nyelvre történő tolmácsolás problémakörét írja le, kitérve a B nyelv elsajátítását befolyásoló tényezőkre.

Csak ezt követően tárgyalja részleteiben a könyv a konferenciatolmácsolás oktatását, egészen a kezdeti lépésektől. A szerzők számos gyakorlati példát adnak olyan gyakorlatokra, amelyek során az oktató az ún. mikrokonszekutív tolmácsolásból vezeti át a hallgatókat a szimultán tolmácsolásba. Kiemelt jelentőséget tulajdonítanak az oktatói visszajelzésekre és a hallgatók önmonitorozására, valamint egyfajta „kivárásos” technika alkalmazására, amikor is a tolmács az összetett, nehezen dekódolható nyelvi szerkezetek esetében inkább kivár pár másodpercig, mintsem hogy elveszítse a kontrollt saját tolmácsolása felett. Ehhez kapcsolódóan a kilencedik fejezetben megküzdési stratégiákat vázolnak fel a hallgatók számára, valamint fontosnak tartják, hogy a hallgatók a képzés végéhez közeledve minél többször vegyenek részt valódi konferenciákon tapasztalatszerzés céljából. Emellett kitérnek a szakmai hűségre és a tolmácsolás bizalmi jellegére is, nem feledkezve meg a tartalom optimalizálásáról a befogadó közönség szempontjából sem. A tizenegyedik fejezet lépésről-lépésre végig vezeti az oktatókat a képzést lezáró vizsga főbb kritériumain, a vizsgáztatás irányelvein, de a szerzők külön fejezetet szentelnek a tolmácsoktatók élethosszig tartó tanulása jelentőségének. A tizenharmadik fejezet az AIIC, azaz a Konferenciatolmácsok Nemzetközi Szervezetének képzési modelljét mutatja be. Mivel a szerzők mindketten tagjai a szervezetnek, a képzési modellt követendő példának és kiindulási pontnak tartják a színvonalas és elismert konferenciatolmács-képzés szempontjából.

Tolmácsolástudományi szempontból mégis a tizenkettedik fejezet a legnagyobb jelentőségű. Setton és Dawrant a hallgatók, oktatók perspektívájába és a tantervbe is belehelyezi a tolmácsolástudományt, alátámasztva annak létjogosultságát, illetve szerepét a tolmácsképzésben. A fejezetben a Shanghai Egyetem által 2006 és 2009 között tesztelt tolmácsolástudományi doktori program tantervét írják le a szerzők. Ez a hipotetikus képzés négy fő modulra oszlik:

- (1) *Bevezetés a kognitív tudományokba* – Fő célja a tudományos kutatási módszerek bemutatása, a kritikus gondolkodás fejlesztése és a társadalomtudományokra jellemző kutatómódszertan megismerése.
- (2) *Nyelv, kommunikáció és fordítás* – A hallgatók ebben a modulban megismerkednek a nyelvészet alapfogalmaival, valamint elsajátítják a fordítás- és tolmácsolástudomány alapvető fogalmait.
- (3) *Kutatómódszertan és kutatási modellek a tolmácsolástudományban* – A hallgatók megismerkednek a tolmácsolástudomány főbb kutatási témáival, mint pl. a memória és a figyelem kutatása, továbbá alapvető statisztikai és kutatómódszertani ismereteket szereznek.
- (4) *A tolmácsképzés alapjai* – Ebben a modulban a PhD-hallgatók elsajátítják azokat a képességeket, amelyekre a tolmácsolás oktatásában szükség lehet.

A könyv végén név- és tárgymutató összegzi a tudományterület részletes bemutatását. Setton és Dawrant egyedülálló módon, átfogóan tárgyalják a konferenciatolmácsolás elméleti és gyakorlati tudnivalóit, kiemelt figyelmet fordítva az érvelésüket alátámasztó példák életszerűségére.